

Klimaarbeidet i kommunane, status, fokus og verktøy

Kjetil Bjørklund KS, 28.11 2018

Fra anerkjennelse til samarbeid

Partene i denne avtalen...

..som erkjenner betydningen av at **myndigheter på alle forvaltningsnivåer** og ulike aktører engasjerer seg, i samsvar med de respektive partenes nasjonale lovgivning, for å motvirke klimaendring (§15)

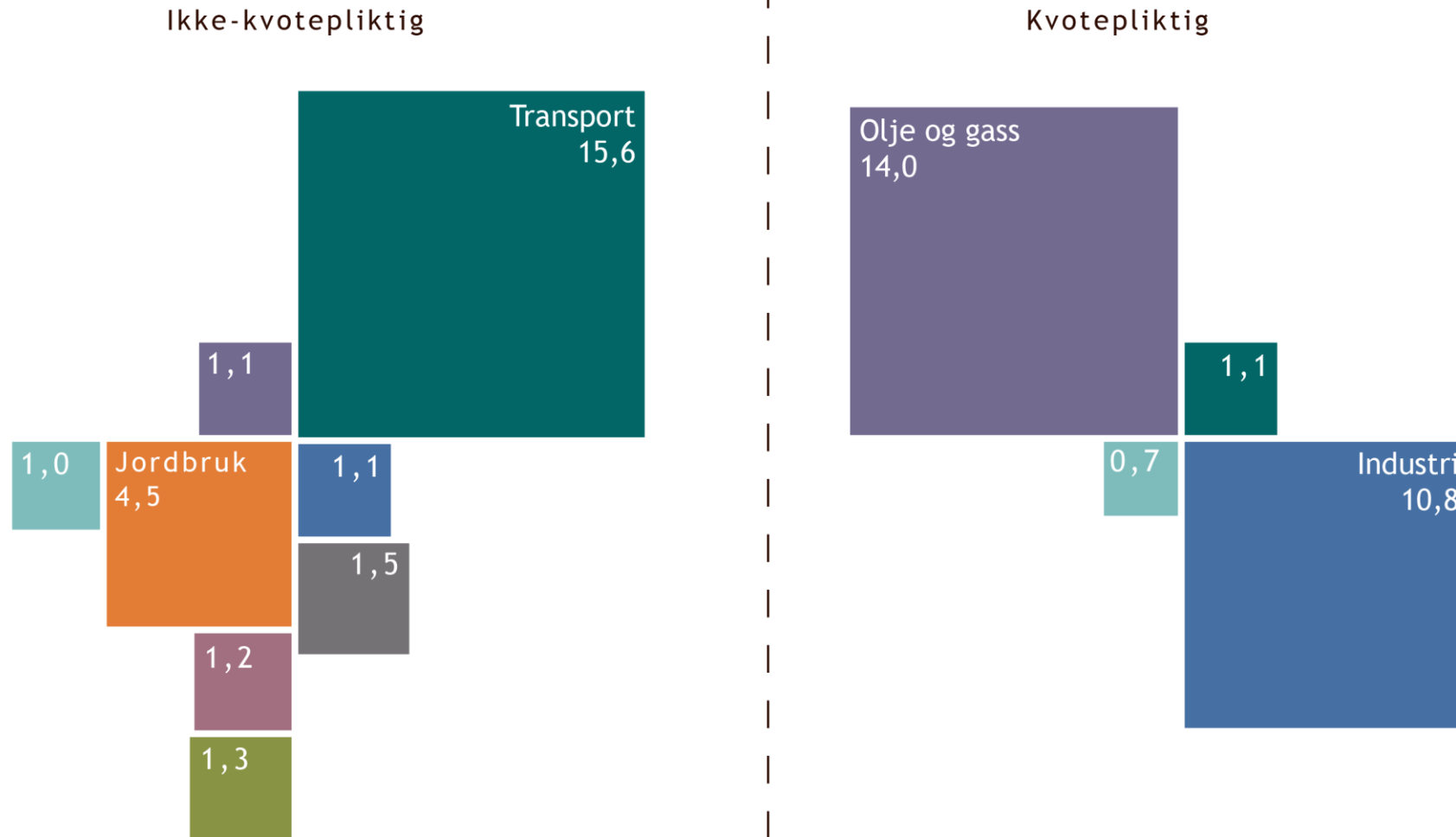
Norges forpliktelse i Paris-avtalen

- Kutte utslippene med **40 % innen 2030 i fellesskap med EU**, målt mot nivået i 1990
- Kutte 43 % i kvotepliktig sektor innen 2030, målt mot 2005
- Kutte 40 % i **ikke-kvotepliktig sektor** innen 2030, målt mot 2005

Klimautfordringen og Parismålet om maksimalt 1,5-2 g C global temperaturøkning krever 80-90 % reduksjon av klimagassutslippene fram mot 2050

Norske utslipp av klimagasser i 2015

Utslipp til luft (millioner tonn CO₂-ekvivalenter)

Olje og gass Energiforsyning Industri Bygg Avfall Andre kilder

Hvor kan Norge gjøre en forskjell?

- **Storskala elektrifisering av transportsektoren**
- **Bygge framtidens byer og tettsteder**
- **Styrke areal- og transportplanleggingen**
- Karbonfangst og lagring (CCS)
- Utvikling av nye industriprosesser med minimale klimagassutslipp for norsk prosessindustri

- Kilde M229: Kunnskapsgrunnlag for lavutslippssamfunn

Aktuelle klimatiltak innafor kommunesektorens handlingsrom:

Planlegging av arealbruk og transportsystem

- Fortetting og transformasjon, funksjonsblanding, sykkel og gange, parkering, kollektivtrafikk og kollektivknutepunkter
- Investeringer i vei og bane
- Regionalt plansamarbeid om by- og tettstedsutvikling

Overgang til fossilfri kollektivtrafikk

- Busser og ferjer/hurtigbåter, ladeinfrastruktur i byer, tettsteder og korridorer. Energistasjoner.

Andre tiltak

Energi

- Fjernvarme, energieffektivisere bygg og VA-sektor, eks gjennom EPC, nye bygg som nullutslipps- og plussenergibygg, økt bruk av tre i bygg
- Mer solenergi på tak, omstilling til fornybare

Innkjøp og anskaffelser

- Bygg, nullutslippskjøretøy i egen bilpark, øvrige innkjøp, miljøsertifisering, økt trebruk

Avfall, landbruk

- Metan og biogassproduksjon, tiltak innen jordbruk, CO2-binding, økt materialgjenvinning

Juridiske og økonomiske virkemidler

- Juridiske
 - Lokaldemokratiet grunnlovfestet
 - Rett til planlegging etter PBL
 - Lavutslippssoner
- Økonomiske
 - Frie inntekter – rammetilskudd og skatteinntekter 356,9 mrd.kr i 2017
 - Statlige avgiftsordninger eks. el-bil-incentivene 1,5 mrd, kr årlig
 - Bymiljø- og byvekstavtaler, og belønningsordningen 66,4 mrd.kr - ni største byområdene
 - NTP - 933 mrd.kr i programperioden 2018-29- Årlig snitt 77.7 mrd.kr
 - Enova – 2.3 mrd.kr årlig
 - Klimasats 150 mill.kr. Årlig (200 i 2019)

Status:

- Historisk høyt gjeldsnivå i kommunene
- Tjenesteproduksjonen har hovedfokus
- Nye investeringer er mer attraktive enn traust vedlikeholdsarbeid
- Mangel på verktøy for å beregne effekt i forkant og statistikk for å måle utvikling har preget det lokale klimaarbeidet
- Omfattende tiltaksgjennomføring i mange kommuner
- Fra enkelttiltak til omstilling og institusjonalisering
- Fra energitiltak i bygg til fortetting og områdeutvikling

Gradvis økende anerkjennelse fra statlige myndigheter

- Økende politisk fokus
- Virkemidlene forbedres langsomt, eks Enovas nye virkemidler for lavutslippssamfunn, Byvekstavtaler, KLIMASATS
- Ny forbedret statistikk fra Miljødirektoratet, og flere hjelpemidler for å beregne effekter.
- Virkemidlene må bidra til rask omstilling

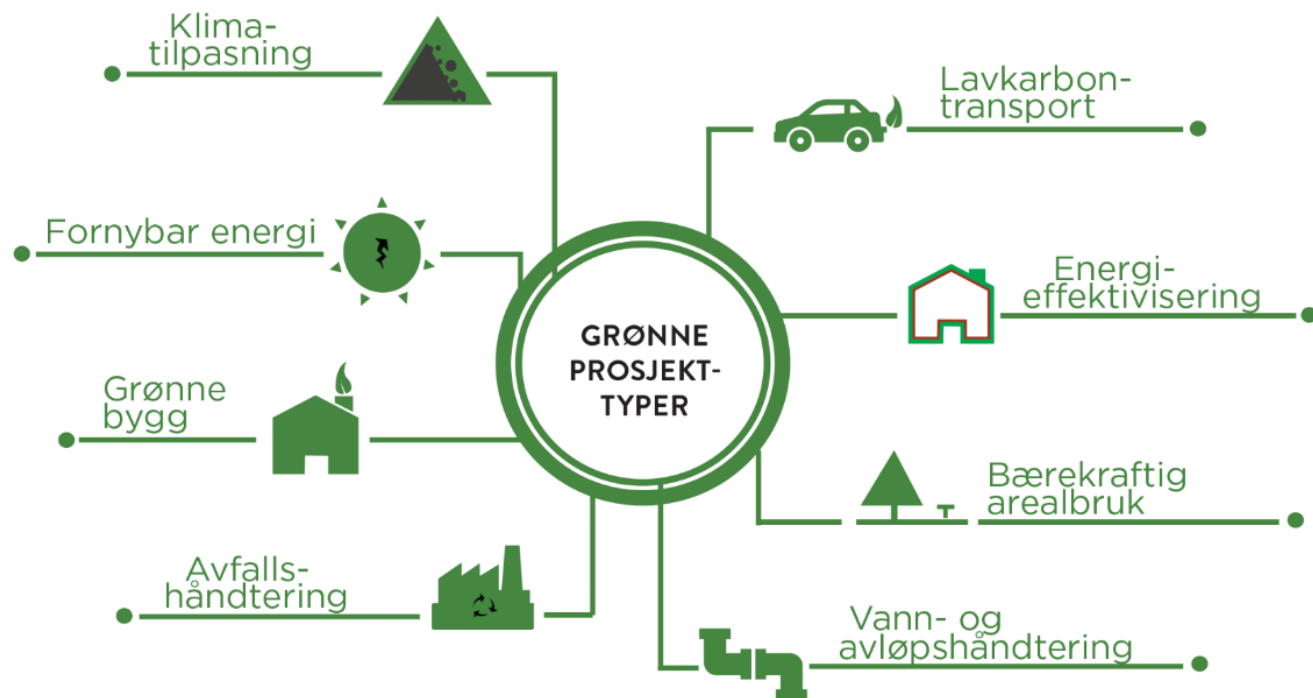

Grønne lån: lån med 0,1 prosent rabatt til klima- og miljøinvesteringer i kommunene

KBN Kommunalbanken
Norge

Grønne lån gis til prosjekter innenfor ...

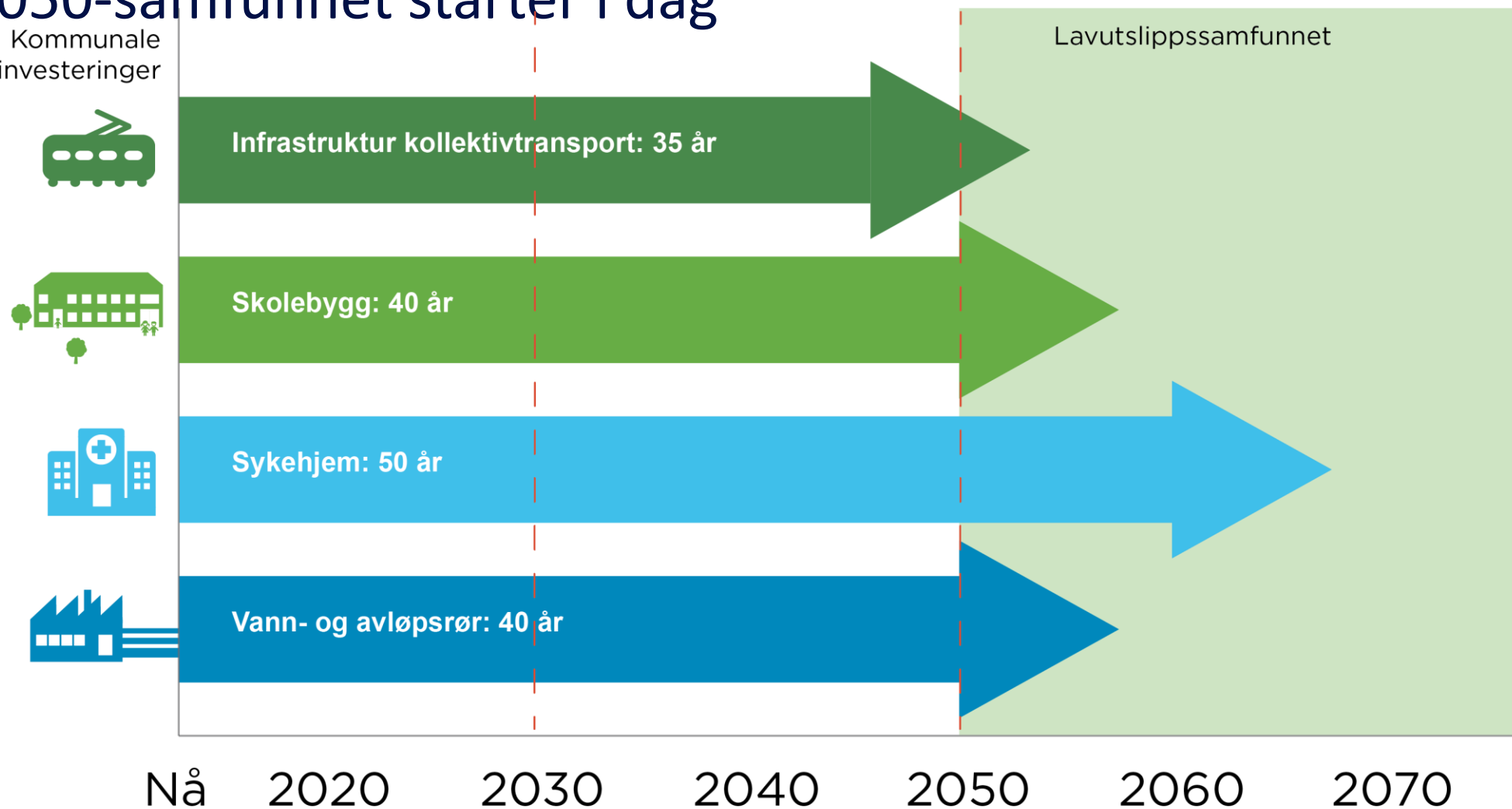

.... hvor det er en tydelig klima- eller miljøambisjon med investeringen!

2050-samfunnet starter i dag

Kommunale investeringer

Kilde: Kommunalbanken

MIXED WASTE
MIXED WASTE
MIXED WASTE

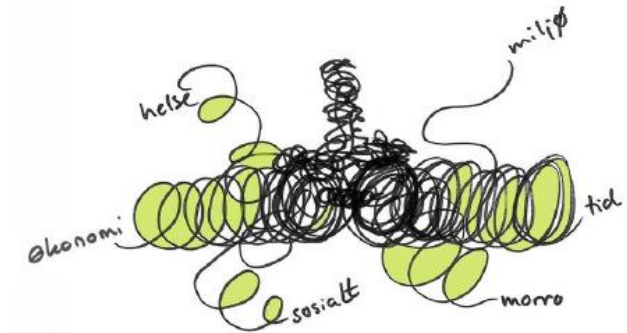
Byvekst-
avtaler til
flere?

Fra «hvorfors» til «hvordan»

- Må realisere samfunnsml og lokale kvaliteter samtidig: Flere ml samtidig
- Vinn – vinn mlsetting – for lokalsamfunn og storsamfunn
- Legge mer vekt p samfunnsutviklerrollen
- Må trekke p kompetanse hos alle grupper i lokalsamfunnet

Kortreist kvalitet

Hva betyr omstilling til et lavutslippssamfunn for kommunesektoren?

KS FoU-prosjekt nr. 154025
Juni 2016

Tiltak på tre nivåer

Nivå I:
Effektivisering

Tilpasning innenfor dagens strukturer (optimalisering).

Nivå II:
Utvikling

Overgang til strukturer som er mer klimaeffektive.

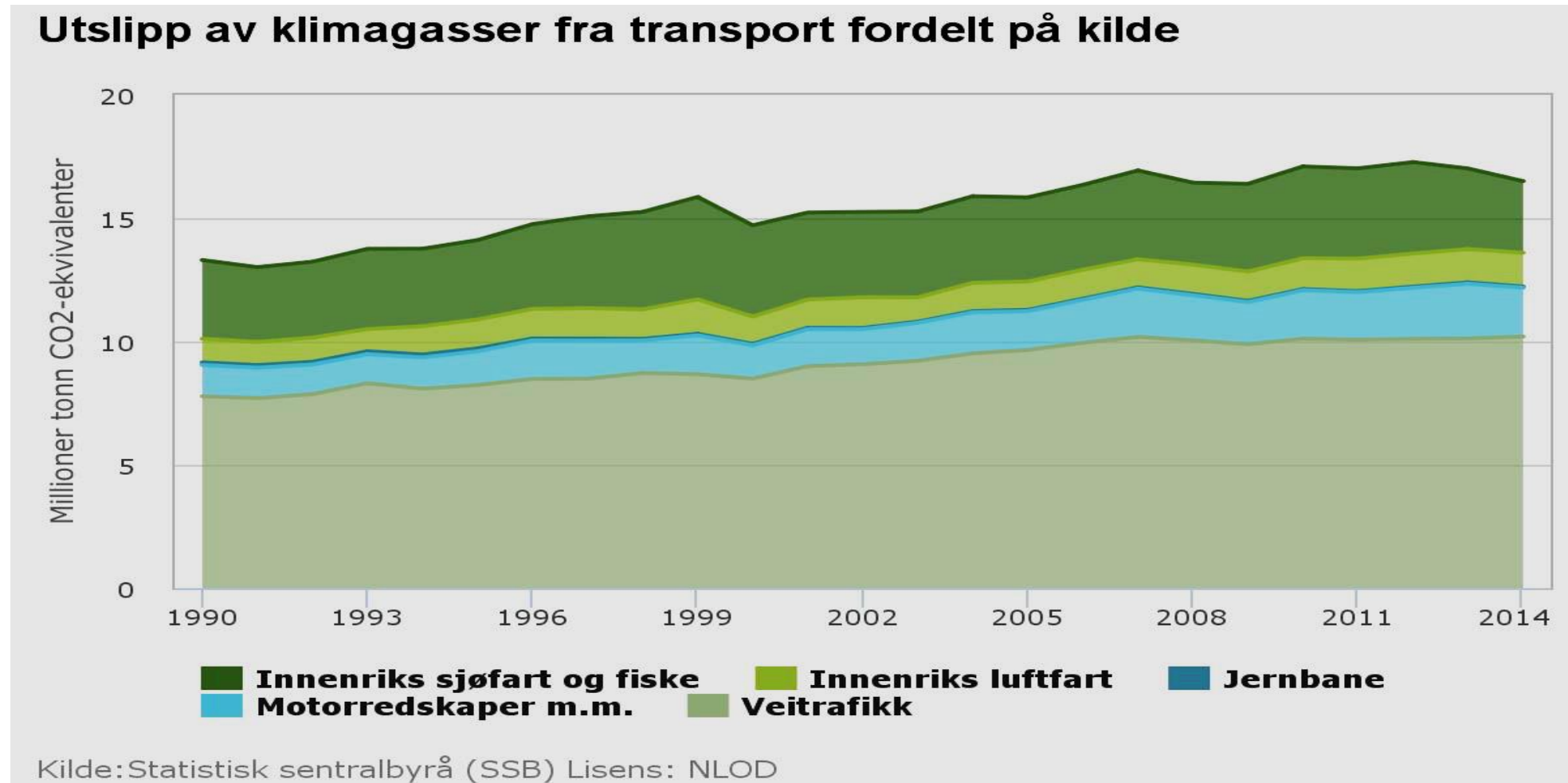
Nivå III:
Omstilling

Forebygging av behov for ressurs- og energibruk.

Tiltak - eksempler

	BYGG	TRANSPORT	MAT
NIVÅ I	Mindre energitap i bygg.	Mer drivstoffgjerrige motorer, og tekniske tiltak som gir mindre utslipp per transportmiddel	Redusert svinn i verdikjeden (dyrking, distribusjon, forbruk). Mer effektive dyrkingsmetoder
NIVÅ II	Bruk av fornybare energikilder.	Overgang til transportformer med lavere utslipp, for eksempel å sykle i stedet for å kjøre bil	Lokal dyrking som gir redusert energi- og ressursbehov til transport og infrastruktur
NIVÅ III	Sambruk- og delingsløsninger av bygg og uterom med økt intensitet.	Utdanning, rekreasjon, diagnostisering, studier, arbeid, mv., uten transportbehov (ikke reiser til ...bygget).	Økt andel mat basert på vegetabiliske kilder (lavere i næringskjeden).

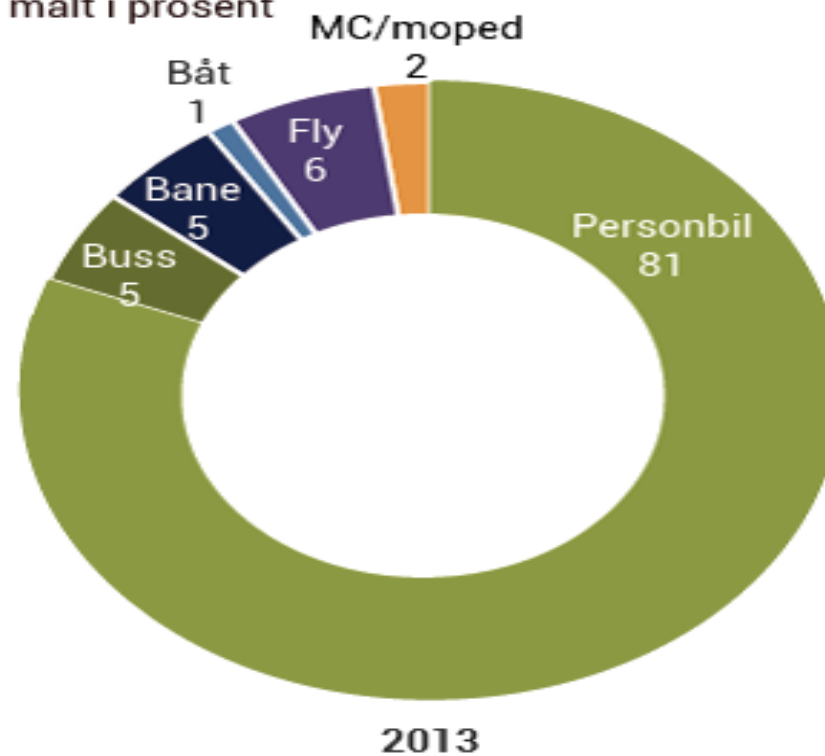
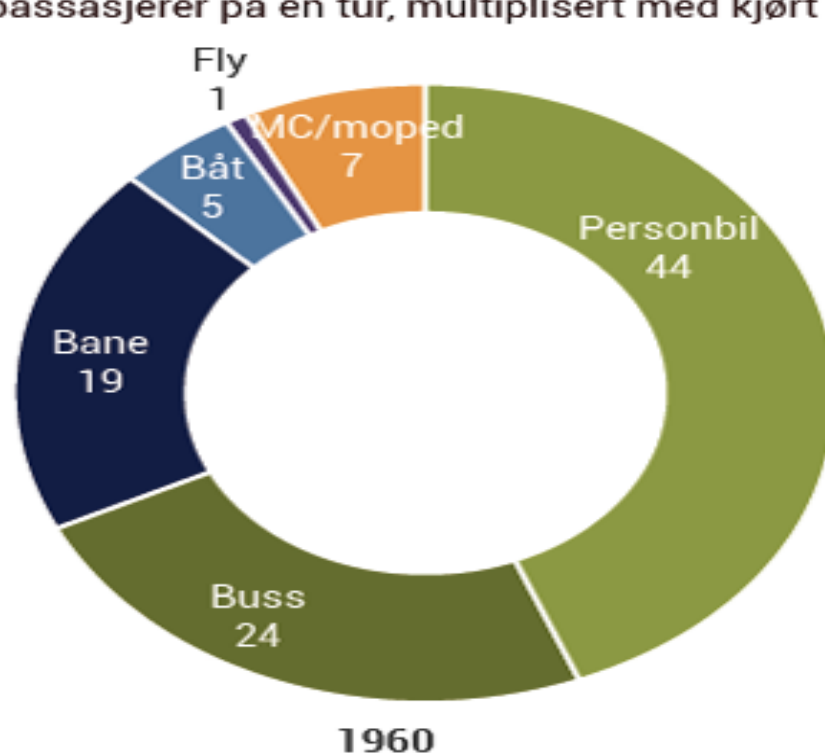
Transport og klimagassutslipp

Transport og utviklingstrekk

PERSONTRANSPORT I 1960 OG 2013

Antall passasjerer på én tur, multiplisert med kjørt distanse, målt i prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Transportøkonomisk institutt 2015 /Miljøstatus.no

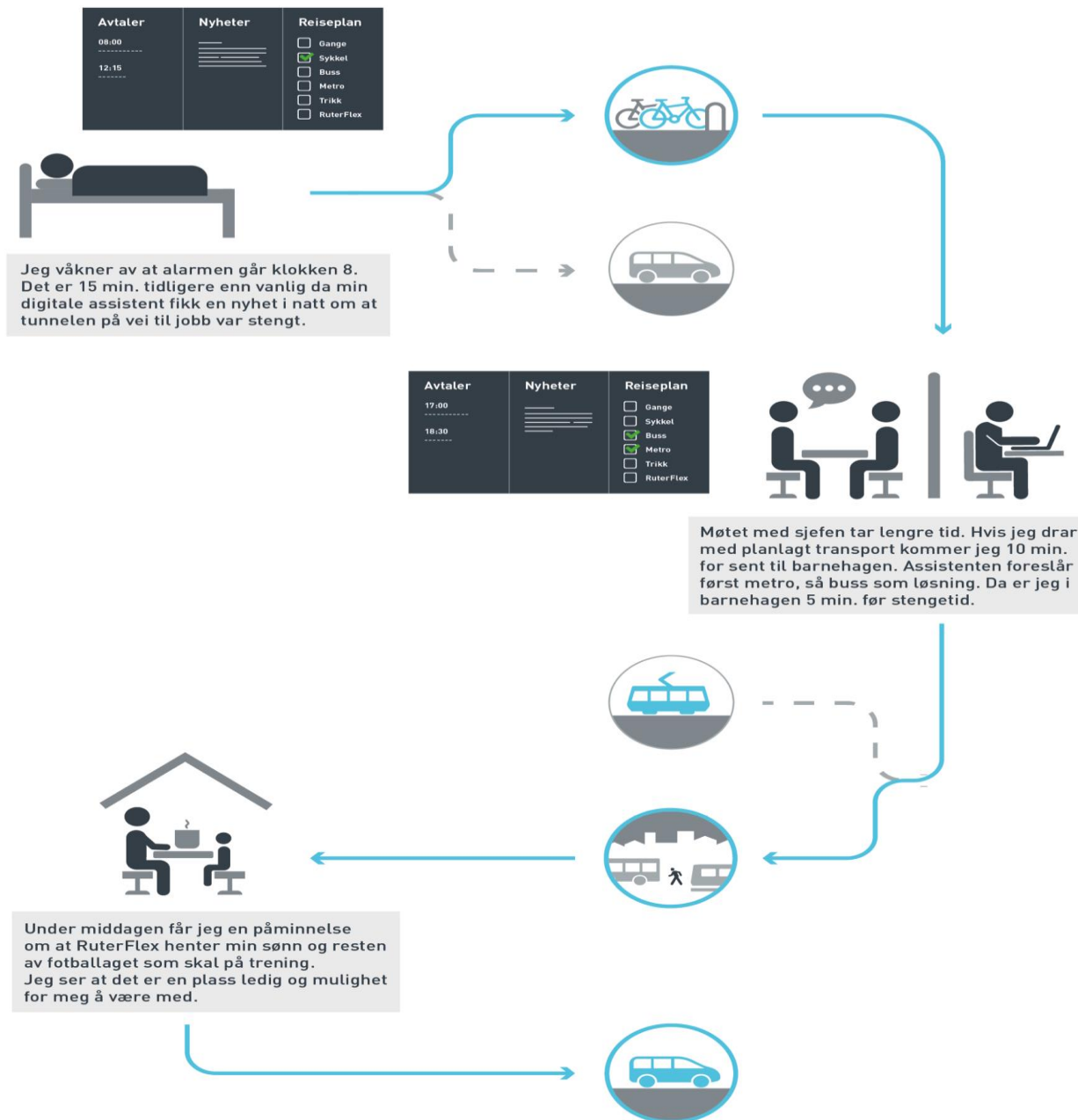
Transport og tiltak på nivå III

Redusert transportbehov gjennom kompakt by- og tettstedsutvikling med tilhørende virkemidler.

Boliger, kontorbygg, sykehus, kulturbygg og servicefunksjoner bygges nær kollektivknutepunkt.

Ny teknologi reduserer behovet for forflytning til bestemte bygg. Sambruk av bygg - et bygg mange funksjoner.

Ruters strategidokument M2016 tar steget fra kollektivtrafikkstrategi til mobilitetsstrategi. Ruter M2016.

Transport og klimagassutslipp

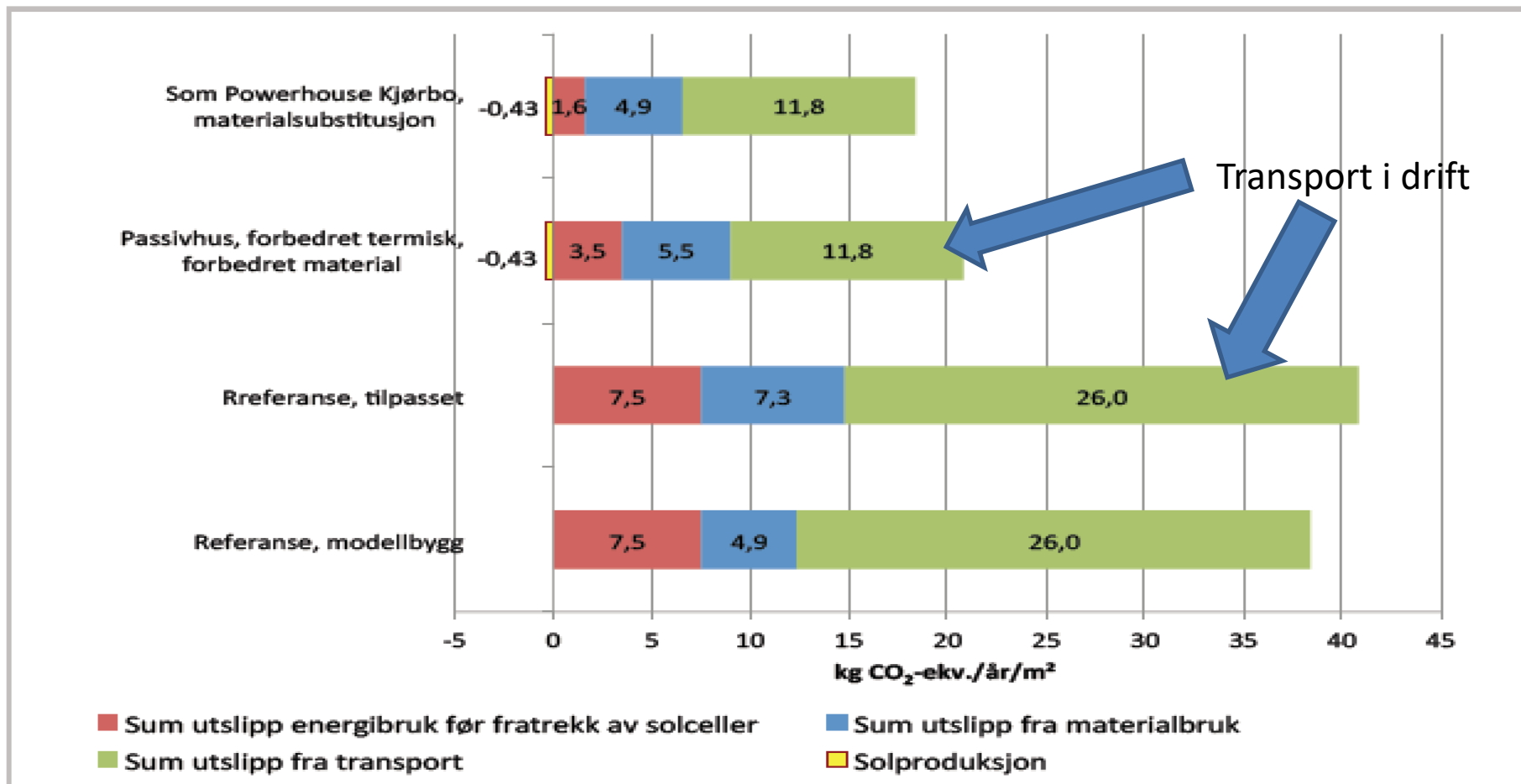
- Etablere gode regionale areal- og transportplaner
- Lage arealstrategier som støtter kompakt utvikling
- Utnytte eksisterende infrastruktur
- Teste ut nye kjøretøy- og drivstoffteknologier
- Stille klare miljøkrav til kjøp av kollektive transporttjenester
- Stille klare miljøkrav ved innkjøp av transporttjenester til egen virksomhet

Bygg og klimagassutslipp

I byggets livsløp er følgende faktorer sentrale drivere for klimagassutslipp:

- Energibruk og klimagassutslipp knyttet til daglig drift (oppvarming, kjøling, belysning, etc.)
- Energibruk knyttet til produksjon og transport av byggematerialer
- Energibruk knyttet til anleggsfasen med tilrettelegging av tomt
- Energibruk knyttet til transport til og fra bygget i driftsfasen
- Endt livsløp, energibruk og klimagassutslipp knyttet til rivearbeid, transport og avfallshåndtering

Bygg og klimagassutslipp

Bygg og klimagassutslipp

- Ansvar for å legge rammer for hvor det kan bygges, hva som kan bygges i ulike områder og for å godkjenne detaljplaner og byggeprosjekter.
- Egne eiendommer og innovasjon
- Transformasjonsområder inkl. rehabilitering
- Robust lokalisering for redusert transportbehov
- Robust lokalisering for lokal energiforsyning
- Alternative bo-konsepter
- Sambruk av bygg og eiendommer – utbyggingsavtaler

Utvikling av styring og ledelse nødvendig

Styring og ledelse:	Enkel	Reflektert	Transformativ
Tiltaksnivå:			
I Effektivisering	Tradisjonell mål- og resultatstyring i kommunen		
II Utvikling		Profesjonalisering som tjenesteleverandør	
III Omstilling			Samfunnsaktøren. Samarbeidsdrevet og radikal innovasjon i lokalsamfunnet

Fra effektivisering til omstilling

Innebærer å inkludere indirekte utslipp som grunnlag for strategier og tiltaksvurderinger.

Innebærer å utvikle nye strategier med sikte på forebygging, slik at utslippene ikke oppstår.

Innebærer at klimautfordringen anerkjennes:

- som en grunnleggende rammebetingelse for endring av kommunenes utfordrings- og mulhetsbilde.
- som et samfunnssikkerhetsproblem og der målet er å skape et bærekraftige og robuste lokalsamfunn og regioner.

Kommunen som omstillingsaktør

- Koordinert bruk av egne roller (myndighet, tjenester, eiendom og infrastruktur, eier, samfunnsutvikling)
- Katalysatorledelse for å styrke samarbeidsdrevet innovasjon på tvers av fag og aktører.
- Tiltak på både nivå I, II og III parallelt, men med fokus på:
"Kommunen som det gode stedet å leve - bo, vokse opp og arbeide"
- Løpende (dynamisk) institusjonalisering av omstillingsarbeidet.
- Samarbeid med staten om å adressere viktige spørsmål.
- Videreføre internasjonalt samarbeid med lokale og regionalt myndigheter.

Klimaveikart Agder

Norges første veikart for hvordan kommuner og fylkeskommuner kan skape lavutslippssamfunnet ved å gjennomføre klimatiltak i sine områder.

- transport
- bygg
- mat og landbruk
- industri

Klima- veikart Agder

HJEM

TRANSPORT

BYGG

MAT OG LANDBRUK

INDUSTRI

Ulike tiltak, like mål

Små og store kommuner har ulike løsninger for utslippskutt, men det er noen overordnede temaer som er felles for alle. Skal kommunene bidra aktivt, må det derfor legges fram forslag som er relevante, som har troverdighet - og som er mulig å gjennomføre. Små kommuner er definert som kommuner med færre innbyggere enn 5000, mellomstore med innbyggere på mellom 5000 og 20 000 og store kommuner har flere enn 20 000 innbyggere.

Kjøretøy

Små kommuner	Mellomstore kommuner	Store kommuner
<ul style="list-style-type: none"> • Nullutslippskjøretøy • Godt etablert ladeinfrastruktur 	<ul style="list-style-type: none"> • Krav om nullutslippskollektiv • Opparbeidelse av innfarts-parkering • Nullutslippskjøretøy • Godt etablert ladeinfrastruktur (privat) • Ladeinfrastruktur for kollektiv 	<ul style="list-style-type: none"> • Insentiver for å gjøre det attraktivt med kollektiv/sykkel • Nullutslippskollektiv • Ladeinfrastruktur for kollektiv/drosjenæring

Planlegging

Små kommuner	Mellomstore kommuner	Store kommuner
<ul style="list-style-type: none"> • Innføre klimaregnskap (for å måle resultater) • Vurdere plan for egen kommunal utbygging • Areal- og transportplanlegging • Intern 2030-tiltaksplan for bevisstgjøring/handling hos ansatte 	<ul style="list-style-type: none"> • Innføre klimaregnskap (for å måle resultater) • Utarbeide plan for egen kommunal utbygging • Areal- og transportplanlegging • Intern 2030-tiltaksplan for bevisstgjøring/handling hos ansatte 	<ul style="list-style-type: none"> • Innføre klimaregnskap (for å måle vresultater) • Utarbeide plan for egen kommunal utbygging • Areal- og transportplanlegging • Intern 2030-tiltaksplan for bevisstgjøring/handling hos ansatte

Oslos klimabudsjett

OSLO KOMMUNE

SØK I HELE NETTSTEDET 🔍

LEDIGE STILLINGER

KONTAKT

MIN SIDE

STARTSIDEN > POLITIKK > BUDSJETT, REGNSKAP OG RAPPORTERING > KOMMUNENS VEDTATTE BUDSJETT 2018 > BYRÅDETS BUDSJETTFORSLAG 2018 OG ØKONOMIPLAN 2018-2021

> **2. KLIMABUDSJETT 2018**

Underkapitler

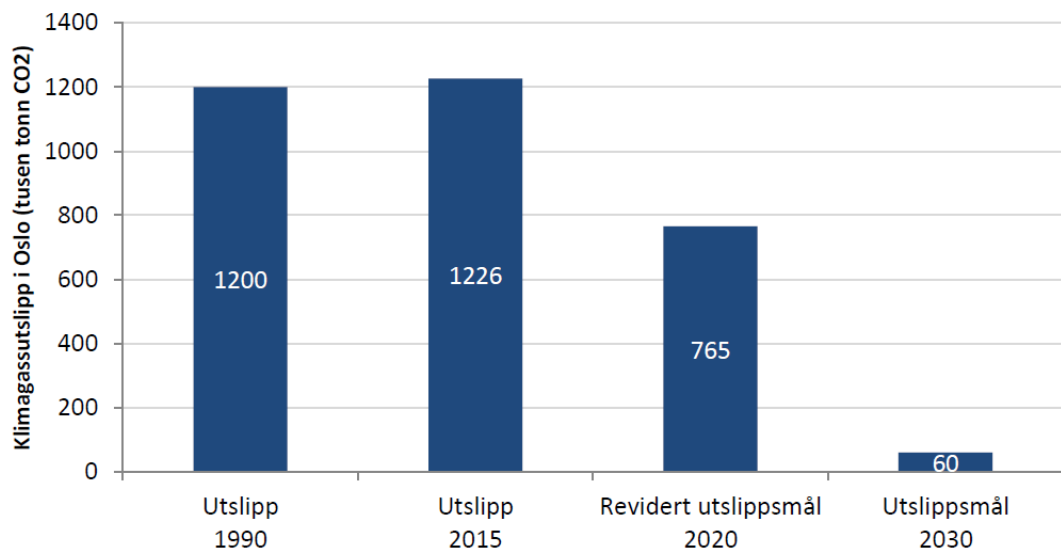
2. Klimabudsjett 2018	2.1 Innledning	2.2 Klimatiltak gjør Oslo til en bedre by å leve i
2.3 Byrådets klimamål til 2020 og 2030	2.4 Fordeling av klimagassutslippene i Oslo på ulike sektorer	2.5 Situasjonsbeskrivelse
2.6 Klimabudsjettets rammer 2018-2020	2.7 Tiltak i klimabudsjettet 2018-20	2.8 Nye bevilgninger til klimatiltak 2018-2021
2.9 Innsats for statlige tiltak som gir utslippskutt i Oslo		

2. Klimabudsjett 2018

[Vis nedlastbar PDF-versjon](#)

KLIMABUDSJETT
BUDSJETT 2018

Figur 2.1 Oversikt over klimamål og utslipp.

Tabell 2.2A Tiltak med anslått utslippsreduksjon

Tiltak:	Ansvar for gjennomføring (Ansvar for rapportering i parentes)	Estimert tiltaks-effekt, 2015-2020 (tonn CO2)
Fase ut bruk av fyringsolje i kommunale bygg og virksomheter	Virksomheter som bruker fyringsolje (KLI)	121 450
Fase ut fossilt brensel i private bygg, med virkemidlene forbud og støtteordninger (Klima- og Energifondet og Enova) innen 2020.	KLI	
Reduserte utslipp av deponigass fra Grønmo og Rommen.	EGE og EBY	6 900
Fase ut fossilolje og gass i fjernvarme (spisslast)	NOE	5 600
Øke materialgjenvinning i husholdningsavfall og styrke ombruk	REN-selvkost	4 300
Slutføre dokumentasjon av lystgassvolum i avløp, med sikte på å korrigere SSBs utslippstall	VAV	20 500
Innføre nytt trafikantbetalingssystem i bompengeringen, inkludert nye bomstasjoner i 2019. Merk at effekt forutsetter gjennomføring av tiltak nedenfor i kursiv:	MOS	93 300
<i>Etablere nye ladestasjoner for person- og varetransport, inkl. i pilottiltak i bildelingsordninger.</i>	BYM	
<i>Øke kapasitet til kollektivtrafikk for å dekke befolkningsvekst og trafikkreduksjon</i>	Ruter	
Bedre tilrettelegging for syklende	BYM	
Statlig omsetningspåbud om 20 % biodrivstoff innføres innen 2020	Statlig	53 900
Fossilfri kollektivtrafikk innen 2020	Ruter	29 500
Innføre nytt løyvereglement for drosjer med krav om nullutslippsdrosjer innen 2022. Beregnet effekt forutsetter gjennomføring av tiltak nedenfor i kursiv:	BYM	13 400
<i>Etablere nye ladestasjoner for taxi</i>	BYM	
Legge om til nullutslippskjøretøy i kommunens egen kjøretøypark, evt. bærekraftig biodrivstoff.	Alle (UKE)	4 100
Etablere lavutslippssone for tungtransport i Oslo.	BYM	2 800
Samlede kutt i 2020		360 000

2.8 Nye bevilgninger til klimatiltak 2018-2021

I tabellene nedenfor fremkommer en samlet oversikt over tilleggsbevilgninger til klimatiltak for 2018-2021 ut over det som allerede er innarbeidet i vedtatt budsjett og økonomiplan.

Klimatiltak i driftsbudsjettet

Tabell 2.4 Klimasatsing i driftsbudsjettet

Tall i 1000

Kap.	Tiltak	2018	2019	2020	2021
711	Tilskudd Ruter*	10 000	109 000	191 000	218 000
761	Økt drift av sykkelveinett	6 000	12 000	18 000	24 000
542	Drift av ladestasjoner	2 000	2 000	2 000	2 000
542	Bilfritt byliv	15 000			
609/400	Klimatiltak byutvikling	12 000	12 000	8 000	8 000
400	Områdeutvikling	11 000	11 000	11 000	11 000
542	Områdeutvikling	10 000	10 000	10 000	10 000
542	Økt vinterdrift av fortau og gangveier	8 500	8 500		
643	Mottak og ettersortering av næringsavfall	9 000	9 000	9 000	9 000
771	Klimastrategi for 2020 - 2030	2 000	1 000		
	Sum	85 500	174 500	249 000	282 000

*Kostnader ved å unngå prisøkning pga O3 i 2018 (46 mill.) og 2019 (95 mill.) er ikke innarbeidet i tabellen. I kommende økonomiplan er det totalt innarbeidet 8 038 mill. i tilskudd til Ruter.

Klimatiltak i investeringsbudsjettet

Tabell 2.5 Klimasatsing i investeringsbudsjettet

Tall i 1000

Kap.	Tiltak	2018	2019	2020	2021
308	El-bil-ordning bydeler			20 000	20 000
542	Bilfritt byliv	13 500			
542	Ladeinfrastruktur	39 000	30 000	30 000	
501	Utskifting av oljefyranlegg	1 000			
542	Lavutslippssone	29 500			
542	Kollektivprioriteringer	82 500	-81 250	-223 750	208 375
590	Ombygging av krematoriet på Alfaset*		38 000	19 000	
645	Energiutnyttelse av deponigass Grønmo	2 000	12 000		
761	Sykkelveier	-80 000	-50 000	-65 000	400 000
	Sum	87 500	-51 250	-219 750	628 375

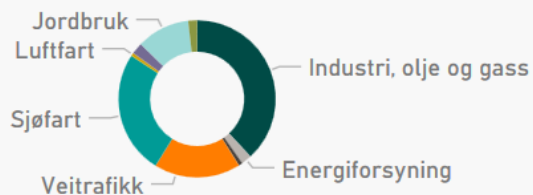
**Kun en del av tiltaket vil ha klimaeffekt*

Kommunal klimagasstatistikk

Pågående utviklingsprosjekt i Miljødirektoratet:

- Todelt prosjekt: Videreutvikle SSBs tidligere Klimagasstatistikk for kommuner og maler for å beregne effekt av klimatiltak
- Treårig prosjekt (2016-2018)
- Prosjektgruppe Mdir og KS
- SSB dataleverandør og bidragsyter
- Andre dataleverandører: Kystverket, Eurocontrol, Vegdirektoratet ++

Utslipp i 2016 fordelt på sektorer

Utslipp i 2016 (tonn CO2-ekv.)

2645967

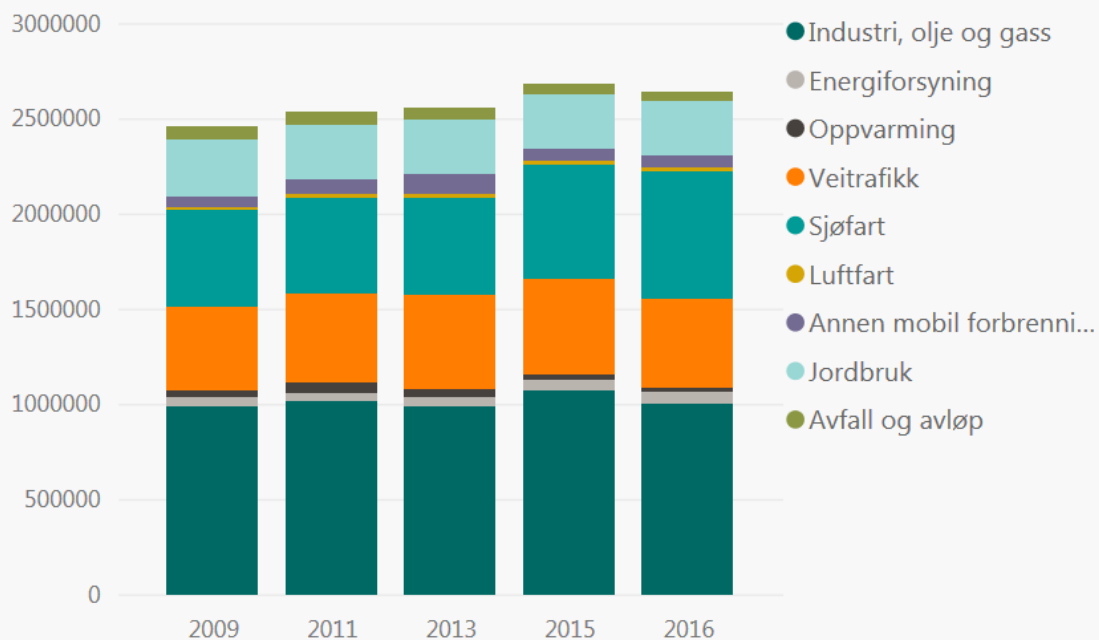
Areal (km²)

15100

Innbyggere

265290

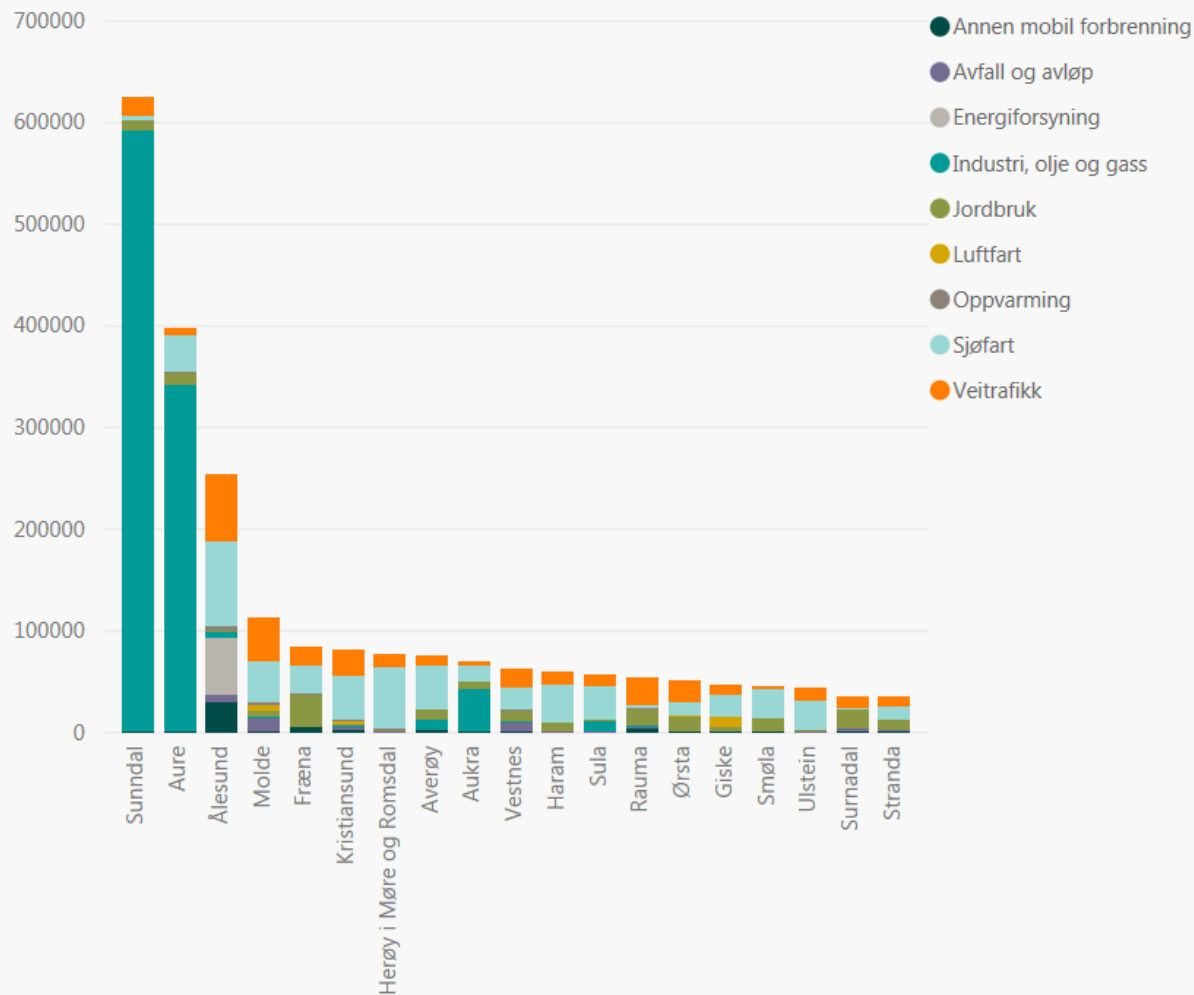
Utslipp per år (tonn CO2-ekvivalenter)

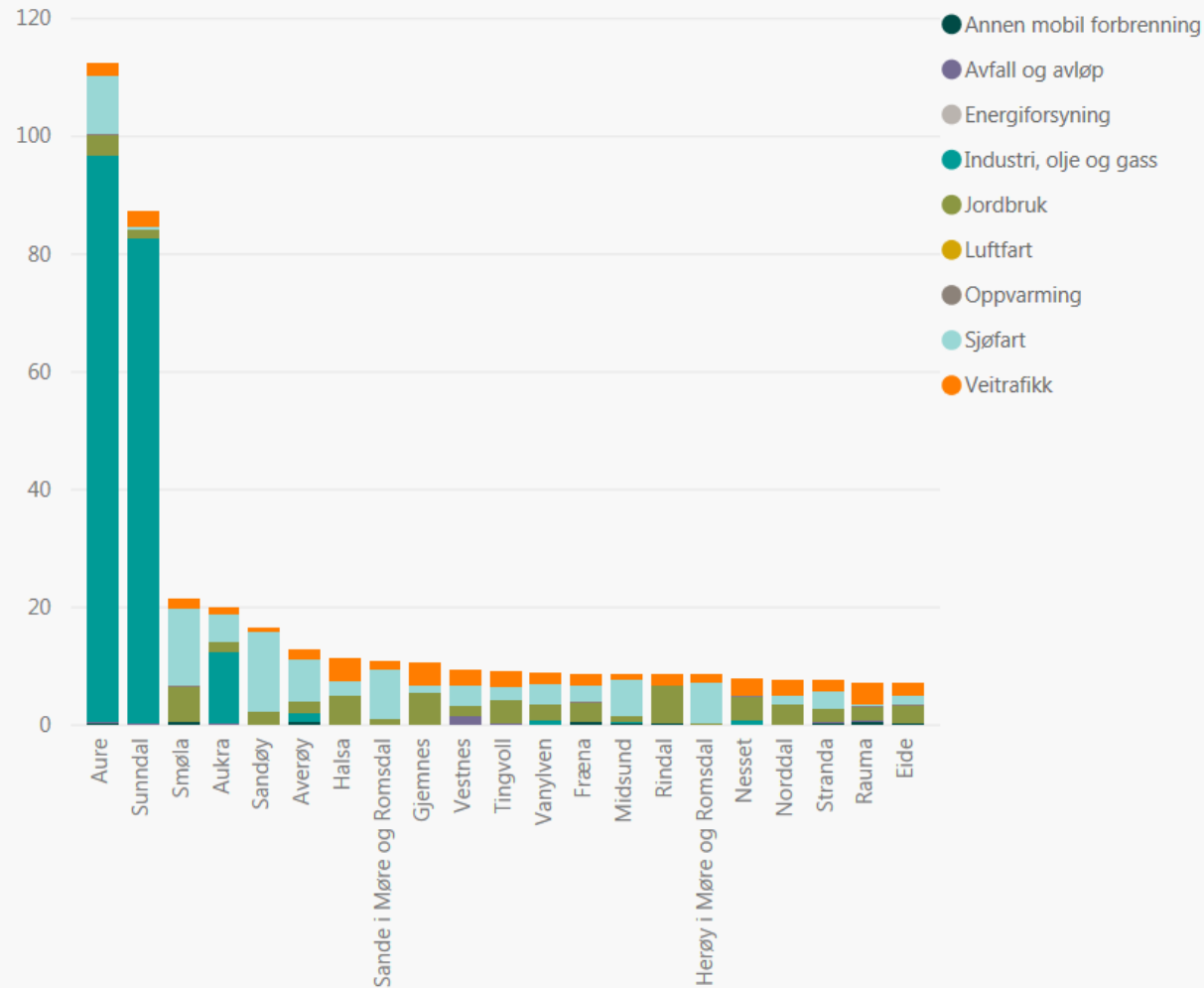
Utslipp per år (tonn CO2-ekvivalenter)

Sektor	2009	2011	2013	2015	2016
Industri, olje og gass	993845	1019826	991012	1076513	1008804
Energiforsyning	45080	39984	49692	55460	56067
Oppvarming	34093	60425	44757	28073	21655
Veitrafikk	444169	461667	492399	500097	470908
Sjøfart	506214	506214	506212	602530	671492
Luftfart	17211	18873	20950	19606	17730
Annen mobil forbrenning	56293	80601	105430	62107	62243
Jordbruk	294766	285637	289685	289608	288880
Avfall og avløp	70154	66873	58778	52505	48189
Totalt	2461826	2540101	2558916	2686499	2645967

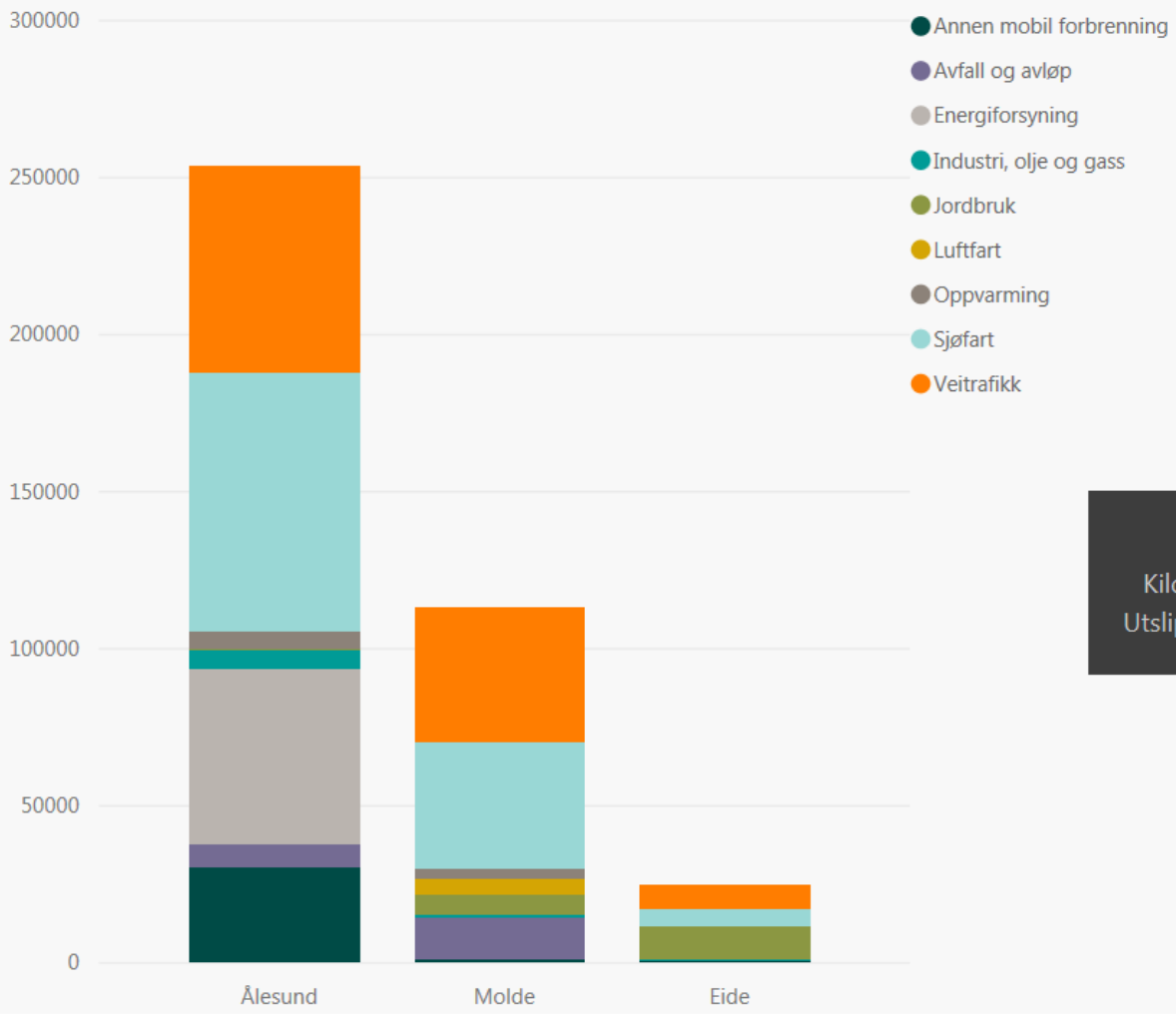
Utslipp for valgt år (tonn CO2-ekvivalenter)

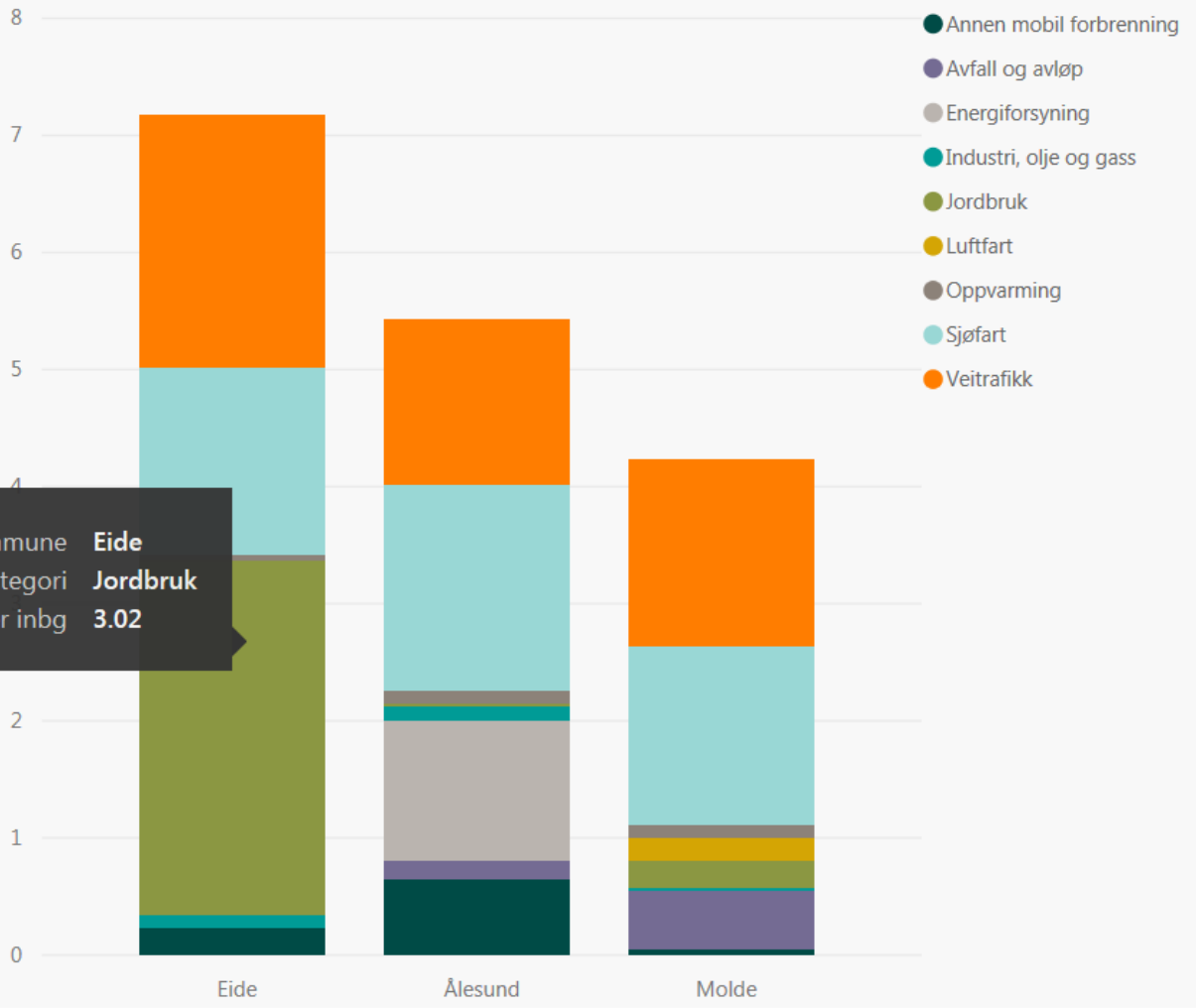
Utslipp per innbygger for valgt år (tonn CO2-ekvivalenter)

Utslipp for valgt år (tonn CO2-ekvivalenter)

Utslipp per innbygger for valgt år (tonn CO2-ekvivalenter)

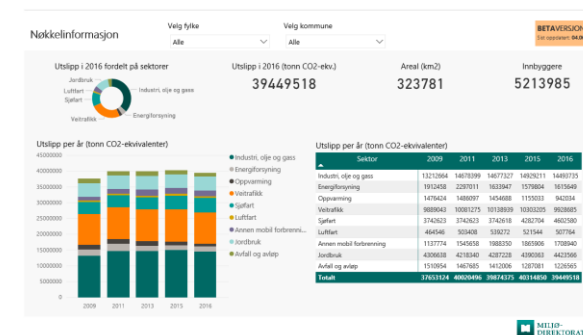

Pågående arbeid

Betaversjon av statistikken er tilgjengelig på miljøstatus.

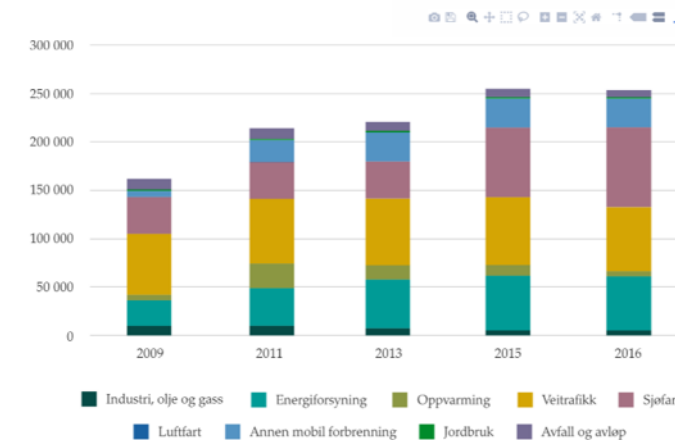
Det pågår videreutvikling både for nettløsningen og statistikken, blant annet:

- Enklere navigasjon og uthenting av data og grafer fra nettsiden
- Mer tilgjengelig informasjon om metodikk
- Vise tilleggsinformasjon knyttet til statistikken
- Ny modell for veitrafikk og vedfyring
- Inkludere utslipp og opptak fra Skog og annen arealbruk

Utslipp for Ålesund fordelt på gasser, % av totale utslipp

Kilde: Miljødirektoratet

Disse utslippene har enhet CO₂-ekvivalenter, som betyr at utslippene er vektet i henhold til deres globale oppvarmingspotensiale (GWP).

[Les mer om dataene](#)

+ Tabell: Utslipp per år (tonn CO₂-ekvivalenter)

+ Tilleggsinformasjon

Driftsfase

- Legger opp til årlig statistikk, som publiseres i Q1
- Kartlegger muligheten for å publisere tall også i Q3, hvor man publiserer utslippsstatistikk for de utslippskildene hvor datagrunnlaget er klart
- Driftsfasen vil også inkludere noe videreutvikling, for å sikre at beste tilgjengelige data blir benyttet

Beregne effekt av tiltak - beregningsmaler

[Person- og varebil - teknologi- og kjørelengde](#)

[Busser - teknologitiltak](#)

[Lastebil og varebil - teknologi- og kjørelengde](#)

[Fjernvarmeproduksjon - utfasing av fossile energikilder](#)

[Oppvarming - utfasing av fossile energikilder](#)

[Produksjon av biogass](#)

[Biodrivstoff](#)

[Traktorer - drivstoffendring](#)

[Anleggsmaskiner - drivstoffendring](#)

[Jordbruk - endring i system for gjødsellagring](#)

[Gjødsling av skog](#)

[Fiskebåter og skip - drivstoffendring](#)

[Landstrøm i havn](#)

[Metanuttak fra avfallsdeponi](#)

[Kuldeanlegg og varmepumper - bytte av kuldemedium](#)

Kan påvirke følgende utslippskilder

Veitrafikk

Veitrafikk

Veitrafikk

Energiforsyning

Oppvarming

Veitrafikk - Jordbruk - Avfall og avløp - Oppvarming

Veitrafikk - Motorredskaper - Skipsfart

Motorredskaper

Motorredskaper

Jordbruk

Skog, areal og arealbruksendringer (statistikk under utvikling)

Skipsfart

Skipsfart

Avfall

Er ikke med i statistikken for kommunefordelte klimagassutslipp

Regnearkene for å beregne utslippseffekten av ulike klimatiltak finner du også her

[Relaterte maler](#)

Innhold

[Hvordan bruke regnarket til å beregne klimagassutslipp](#)

[Hvordan beregne utslipp fra elektrisitet og fjernvarme?](#)

[Hvordan fanges effekten av tiltaket opp i klimagassstatistikken for kommuner?](#)

[Hvordan verifisere resultatene av tiltaket?](#)

[Hvordan vurdere effekten av tiltak over tid?](#)

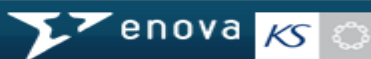
[Lenker til andre verktøy og metodebeskrivelser for å beregne effekt av tiltak](#)

http://www.klimaogenergiplan.no/plan/open/28

PLANKE

Fil Rediger Vis Favoritter Verktøy Hjelp

Side Sikkerhet Verktøy

KOMPLETT - Planverktøy for klima- og energiplan

Filbibliotek Planer Lag plandokument

Sjekkliste

Vis alle Slå sammen

- 1 - Rammer for arbeidet med klima- og energiplan
- 2 - Forberedelse og planprogram
- 3 - Utarbeiding av planen
- 4 - Høring og vedtak
 - 4.1 - Høring
 - 4.1.1 - Er planforslag sendt til behandlin...
 - 4.1.2 - Må det gjøres justeringer i planen før c
 - 4.1.3 - Er det utarbeidet og sendt høringsbrev
 - 4.1.4 - Er planen lagt ut til offentlig ettersyn?
 - 4.1.5 - Er det lagt opp til møter, mediedekning
 - 4.1.6 - Skal det gis utsatt høringsfrist hvis noe
 - 4.1.7 - Er høringsuttalelser oppsummert, vurd...

Gjeldende sjekkpunkt

Er planforslag sendt til behandling i det kommunale organ som sender planer på høring?

Veiledning og maler

Veiledning Relaterte maler og filer

Krav

Internt regelverk

Veiledning

Sjekk på forhånd ut hvem i kommunen som sender kommunedelplaner på høring, det kan f.eks. være planutvalg, bygningsråd eller teknisk hovedutvalg.

Maler:
Mal for saksframlegg ligger finner du under "Relaterte maler og filer"

Lagre dokument

Saksframlegg og vedtak i planutvalg (eller tilsvarende).

Arbeidsområde

Notater Dokumenter

Legg nytt notat Slett notat(er)

Tittel	Forfatter	Sist endret
Notat tittel:		
Notat tekst:		

Status for gjeldende sjekkpunkt: **Ikke påbegynt** Lagre sjekkpunkt

Ready Gjeldende språk for plan: Bokmål Gjeldende plan: Klima- og energiplan 19.03.2013 (C) KS 2012. Utviklet av Frameworks AS for KS

www.klimaogenergiplan.no

23:16
19.03.2013

Kortreist kvalitet gir vinn-vinn løsninger

- Fokuserer på å styrke lokale kvaliteter og utnytte lokale og regionale fortrinn – ”kortreist kvalitet”.
- Lavutslippsutfordringen må erkjennes som en grunnleggende rammebetingelse som krever nytenkning og innovasjon.
- Kretsløpsøkonomisk tilnærming gir økt mulighet for vinn-vinn løsninger i tjeneste-, område-, steds- og byutvikling.
- Søk etter løsninger basert på samarbeid og ressursdeling som gir synergieffekter.
- Flere mål kan realiseres samtidig;
 - Utslippsreduksjoner, klimatilpasning, bedret folkehelse, økt byliv, bedret kommuneøkonomi, økt sysselsetting, det grønne skiftet, bedre sosiale kvaliteter, økt inkludering og integrering, mv.